

Lesbrief

“BUITEN BEREIK”

BO-lesmateriaal voor de muziekproductie “Buiten bereik”

Disciplines: muziek, drama, dans en beeldende kunst

Gemaakt door Docent Muziek studenten jaar 4

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Lesmateriaal voor vóór de voorstelling	5
<i>Theater</i>	<i>5</i>
<i>Koorstuk</i>	<i>10</i>
<i>Meespeelpartituur</i>	<i>13</i>
Lesmateriaal voor na de voorstelling	16
<i>Evaluatie les</i>	<i>16</i>
Losse opdrachten:	20
Opdracht muziek: Soundscape en muzikaal geheim	20
Opdracht drama: Wat is er Buiten Bereik?	22
Opdracht dans: Buiten Bereik, het verbeelden van de overgang van verbinding naar afstand door beweging	23
Opdracht beeldende kunst: Buiten Bereik, van individuele betekenissen naar gedeelde verbinding in beeld	24
Tot slot	25
Deel jullie ervaringen met 'Buiten Bereik'!	25
Wat leuk dat u aan de slag bent gegaan met ons lesmateriaal! We zijn benieuwd hoe u met uw klas hebt gewerkt rond het thema Buiten Bereik en welke creatieve momenten jullie hebben vastgelegd.	25
Foto's en video's zijn van harte welkom, zowel vóór als ná de voorstelling! We vinden het leuk om te zien hoe u en uw leerlingen met de opdrachten aan de slag zijn gegaan. Ook horen we graag of de voorstelling de blik van uw leerlingen op het thema heeft veranderd.	25
Hoe kunt u uw foto's en video's met ons delen?	25
Bijlagen	26
<i>Bijlage 1: Regels en praktische informatie voor het theaterbezoek</i>	<i>26</i>
<i>Bijlage 2: Koorstuk Beautiful Creatures</i>	<i>28</i>
<i>Bijlage 3: Legenda Instrumenten – Meespeelpartituur</i>	<i>31</i>

Inleiding

Beste (muziek)docent,

Deze lesbrief is speciaal ontwikkeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs en neemt leerlingen mee in het verhaal van de voorstelling *Buiten Bereik*. De voorstelling is gemaakt door vierdejaarsstudenten van de opleiding Docent Muziek van het ArtEZ Conservatorium in Enschede en wordt samen met de eerste-, tweede- en derdejaarsstudenten uitgevoerd. De lesbrief bestaat uit drie voorbereidende lessen en één evaluatieles met vier losse keuzeopdrachten uit de disciplines muziek, drama, dans en beeldende kunst.

Les 1: In de eerste les ontdekken de leerlingen het verhaal van de voorstelling *Buiten Bereik*. Ze leren de hoofdpersonages kennen, bespreken de thema's en de boodschap van het stuk en maken op speelse wijze kennis met de verschillende aspecten van theater, zoals spel, muziek, licht en decor. Bovendien krijgen de leerlingen uitleg over het bezoeken van het theater en welke theateretiquette daarbij horen.

Les 2: In de tweede les gaan de leerlingen samen met de docent aan de slag met het koorstuk *Beautiful Creatures*.

Les 3: In de derde les duiken de leerlingen in de meespeelpartituur *Mas que nada*. Ze leren het lied begeleiden op de verschillende percussie-instrumenten, zoals de trommel, shaker, beatrijng, claves en woodblock.

Les 4: Tot slot is er een vierde les waarin de voorstelling wordt geëvalueerd. De leerlingen bespreken het verhaal, de thema's en de boodschap. Daarnaast kan worden gekozen uit vier losse verwerkingsopdrachten binnen de disciplines muziek, drama, dans en beeldende kunst.

Aan het eind van deze lessenserie kunnen de leerlingen:

- Het koorstuk van *Buiten Bereik* meezingen.
- De meespeelpartituur op „Mas que Nada” volgen en meespelen op een percussie-instrument zoals de shaker, claves, trommel, beatrijng of woodblock.
- De personages en thema's van de voorstelling herkennen en hierover vertellen.
- Emoties uitbeelden met hun gezicht, lichaam, beweging en stem.
- Benoemen hoe muziek, spel, licht, geluid, kleding en decor bijdragen aan een theatervoorstelling.
- De belangrijkste onderdelen van de theateretiquette benoemen.

- Hun eigen ervaringen en gevoelens koppelen aan de thema's van het verhaal
- Reflecteren op het gebruik/de invloed van social media

Thema's: Theater etiquette, Emoties, Social media, in verbinding en uit verbinding, contact maken, vriendschap

Duur per les: 45 min.

Benodigdheden:

- Digibord
- Bijlages
- Koorstuk
- Mp3-bestand: instrumental van *Beautiful Creatures*
- Schrift met schrijfmateriaal
- Poster met informatie & regels voor het theaterbezoek
- **Instrumenten:** shaker, claves, tamboerijn/beatring, woodblock, handtrom
- **Meespeelpartituur:** <https://www.youtube.com/watch?v=5UMeDOR6DLA>

Veel plezier en hopelijk tot januari bij onze muziekproductievoorstelling *Buiten Bereik!*

Lesmateriaal voor vóór de voorstelling

Theater

Les 1

Lesduur: 45 min.

Doelgroep: Basisonderwijs, groep 7/8

Lesomschrijving:

In deze les zullen de leerlingen kennis maken met het verhaal rondom “Buiten bereik” en wat erbij komt kijken als je naar het theater gaat. Ze gaan kennismaken met de thema’s en de onderliggende boodschap van de muziekproductie.

Doelstelling:

De leerlingen...

- Weten wat een muziekproductie is en onderzoeken hoe muziek, spel, beeld en geluid samenwerken om een verhaal te vertellen in een muziektheatervoorstelling.
- Herkennen en beschrijven de personages uit Buiten Bereik en hun relatie.
- Maken kennis met de theateretiquette.
- Formuleren verwachtingen over de ontwikkeling tussen de hoofdpersonages en het verhaal.
- Experimenteren met het uitbeelden van emoties door middel van gezichtsuitdrukkingen, lichaamshouding, beweging en stemgebruik.
- Onderzoeken hoe dezelfde situatie door verschillende spelers op verschillende manieren kan worden uitgebeeld en geïnterpreteerd.

Benodigdheden:

- Digiboard
- Bijlage
- Schrift
- Poster met informatie & regels voor het theaterbezoek
- Ruimte in het klaslokaal

Fase en tijd	Omschrijving van wat de docent gaat doen
<i>Oriënteren</i> 13 min.	In dit lesgedeelte ga je aan de leerlingen uitleggen wat de muziekproductie is en introduceer je het verhaal “Buiten bereik”. Begin met de vraag: “Als je het woord muziekproductie hoort, wat denk je dat je in de voorstelling gaat zien?”. Laat leerlingen kort reageren door een klassikaal gesprek met ze aan te gaan. Vertel daarna: “Een muziekproductie is een voorstelling waarin muziek een verhaal ondersteunt. Muziek is dus niet het enige onderdeel. Wat zou er nog meer bij horen?” ☒ Laat de leerlingen weer reageren. <u>Tip:</u> schrijf een samenvatting op het board en vul tijdens de les door middel van steekwoorden aan. Vraag vervolgens: “Als je de titel Buiten Bereik hoort, wat denk je waarover de voorstelling gaat?”. Laat je leerlingen hier weer op reageren. Hierna ga je in het kort vertellen waarover de voorstelling gaat. “Sam, Tycho en Jip kennen elkaar al zeven zomers. Ze hebben elkaar leren kennen op het zomerkamp. Daar voelen ze zich helemaal thuis bij elkaar. Maar dit jaar is er iets veranderd”. Vervolgens laat je ze kennis maken met de karakters: • “Sam is vaak bezig met zijn camera en met wat hij online kan laten zien”. • “Tycho is druk met sport en trainen. Hij wil graag goed presteren”. • “Jip wil vooral dat ze samen zijn en probeert haar telefoon vaker weg te leggen”. Geef de leerlingen daarna een korte schrijfp opdracht. Vraag: “Wat denk je dat er met de vriendschap van Sam, Tycho en Jip gaat gebeuren?”. ☒ Laat ze hun antwoord in het schrift schrijven en maak duidelijk dat ze de ideeën goed moeten bewaren voor de nabespreking. Maak duidelijk dat ze tijdens de voorstelling goed moeten opletten om later te kunnen uitleggen wat er met de vriendschap is gebeurd.

<i>Onderzoeken</i> Opdracht 1: 7 min.	Vervolgens ga je met de leerlingen aan de slag met de opdracht “Raad de emotie” om de emoties van het verhaal te behandelen. <u>Opdracht 1:</u> Jullie weten nu een beetje wie Sam, Tycho en Jip zijn. Maar als je naar theater kijkt, vertellen acteurs/spelers (de personen op het podium) niet alles met woorden. Soms kun je aan iemand zien wat diegene voelt. “Hoe kan je zonder te praten laten zien dat je bijvoorbeeld boos of onzeker bent?” Laat de leerlingen antwoord geven en hun ideeën onderbouwen. “Waarom denk je dat deze uitvoering bij de emotie past? Wat maakt dat je hiervoor hebt gekozen?” Benoem hierna andere emoties, toestanden en gevoelens als: • Blij, zenuwachtig, geïrriteerd, teleurgesteld, buitengesloten, gespannen, enthousiast, onzeker, bezorgd Laat de leerlingen vervolgens door het klaslokaal lopen en deze emoties uitbeelden. Roep steeds een emotie en wissel die na een aantal seconden. Voordat je wisselt vraag je even waarom ze voor die uitvoering van de emotie hebben gekozen. “Waaraan kon je zien dat iemand onzeker was?” <u>Tip:</u> Varieer de uitvoering door rondes te maken. Laat ze de emotie een keer alleen met het gezicht uitbeelden en daarna met het hele lichaam.
<i>Uitvoeren</i> Opdracht 2: 10 min. Theaterregels: 10 min.	<u>Opdracht twee:</u> Laat de leerlingen nu een situatie met onderwerpen uit het verhaal van de voorstelling uitspelen. Benoem: “Ik geef jullie nu geen emotie, maar een situatie. Maak duidelijk: “Er is niet één goed antwoord. Kies de juiste emotie die bij deze situatie en jouw personage zou passen en laat die zien”. Thema’s: bijv. vriendschap, er echt bij zijn, presteren, veranderen, etc. Hier wat mogelijke situaties: • Je zus zit naast je, maar is alleen maar met haar telefoon bezig in plaats van naar jou te luisteren/jou te zien. • Je beste vriend werkt tijdens een opdracht ineens veel liever met iemand anders samen. • Je hebt heel hard geoefend voor een sportwedstrijd, optreden of toets en je wint/haalt deze. • Je ziet na lange tijd vrienden of familie terug en komt erachter dat ze veranderd zijn. • Je had ruzie met je beste vriend op het speelplein maar wilt het eigenlijk weer goedmaken. • Je hebt jezelf een doel gegeven, bijv. binnen een half uur de wiskundeles in je schrift af te maken maar het lukt steeds niet. • Je hebt eindelijk tijd om met vrienden af te spreken, maar op het laatste moment zeggen drie vrienden af. • Je vertelt thuis iets belangrijks over school of wat je die dag meegemaakt hebt maar je ouders kijken ondertussen steeds op hun telefoon.

	• Je speelt een voetbalwedstrijd. Je broer filmt langs de kant. Net als je een belangrijke kans krijgt, mis je de bal. Je broer vindt het grappig en wilt het filmpje op Instagram zetten, terwijl jij dat helemaal niet wilt. Let op! Bespreek na elke situatie kort waarom de leerlingen voor deze emotie hebben gekozen. “Wie koos iets anders?”, “Kan dezelfde situatie bij verschillende mensen een ander gevoel geven?” Sluit af met: “Sam, Tycho en Jip maken in de voorstelling ook situaties mee waarbij ze misschien iets anders voelen dan de ander. Let daar maar op.” Vraag: “Stel: ik mag niet zeggen dat ik verdrietig ben. Hoe kan ik dit dan toch laten zien?” Laat leerlingen antwoorden. Je kan dit bijvoorbeeld laten zien door: • je gezicht; • hoe je staat; • hoe je loopt; • je stem; • stil te zijn; • hoe je naar iemand kijkt. “Precies. En in een voorstelling helpt niet alleen de acteur om het verhaal te vertellen, maar ook muziek, licht, geluid, kleding en het decor kunnen iets vertellen.” Doe een kort raadspel. “Het licht wordt ineens donkerder. Wat zou dat kunnen betekenen?”, “De muziek wordt heel hard. Wat zou dat kunnen betekenen?”, “Je ziet op podium op de achtergrond een stoel en een boom. Wat betekent dat? Hoe noem je spullen die je tijdens de voorstelling ziet?”. Behandel begrippen zoals: decor, kleding, etc. <u>Tip:</u> Voor de regels voor het theaterbezoek en de onderdelen van de voorstelling vind je in de bijlage een overzicht van wat je met de leerlingen verder zou kunnen bespreken. Vraag: “Stel jullie staan straks op het podium net als de studenten en wij zijn het publiek. Wat zouden ze dan van ons nodig hebben? Denk ook aan regels uit de klas...”
--	---

	Laat de leerlingen zelf bedenken wat belangrijk is. Bespreek daarna samen: • goed kijken en luisteren; • niet door de voorstelling heen praten; • op je eigen plek blijven; • geen telefoon of andere schermen; • niet aan het decor of de spullen op het podium komen; • vooraf naar de wc gaan. Reageer met: “Maar... mag je reageren?”, “Mag je lachen tijdens een voorstelling?” Ja! Leg uit: “Als iets grappig is, mag je lachen. Als iets spannend is, mag je reageren. En als je iets mooi vindt, mag je klappen. Het gaat erom dat je reageert zonder de spelers of andere bezoekers te storen. Je kunt de voorstelling niet terugspoelen. Als je iets mist, gaat het verhaal gewoon verder. Daarom is goed kijken en luisteren belangrijk.”
<i>Reflectie</i> 3 min.	Zeg: “Jullie hoeven tijdens de voorstelling niet op alles tegelijk te letten. Jullie worden theaterdetectives. Tijdens de voorstelling zoeken jullie naar één moment dat je opvalt. Op welke onderdelen die we vandaag hebben behandeld zou je tijdens de voorstelling op kunnen letten?” <u>Laat leerlingen reageren en leg uit:</u> Ze kunnen letten op: SPEL: Wat doet een acteur? MUZIEK: Wat doet de muziek met je? GELUID: Hoor je iets waardoor je iets anders gaat voelen? LICHT: Waarom zou het licht nu zo zijn? KLEDING: Wat vertelt de kleding over een personage? DECOR: Wat vertelt het podium over het verhaal? Differentiatie voor snellere leerlingen: “Probeer één moment te onthouden waarop je door het spel, de muziek, het geluid, het licht, de kleding of het decor iets beter begreep of voelde.” Voor iedereen opdracht van begin van de les herhalen: “Let eens op de vriendschap van Sam, Tycho en Jip. Verandert er iets? En zo ja: waaraan merk je dat?” Benadruk nog een keer: “Na de voorstelling komen jullie terug op jullie voorspelling”.

Koorstuk

Les 2

Lesduur: 45 min.

Doelgroep: Groep 7/8

Thema: Beautiful Creatures

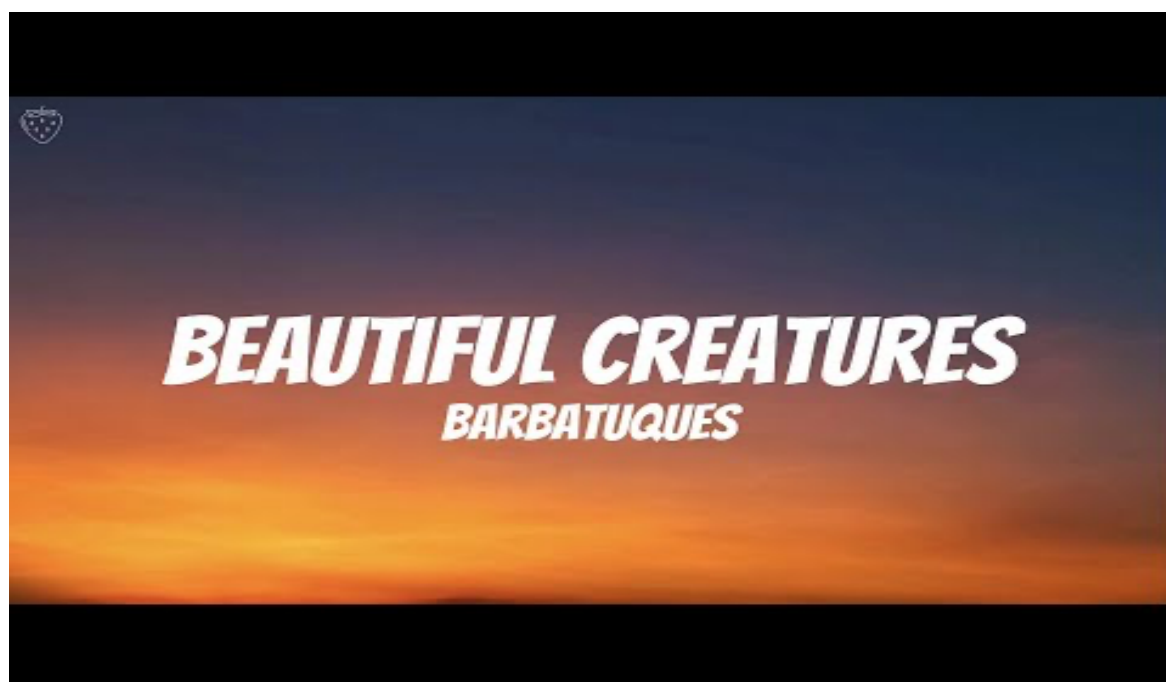
Doelstelling:

De leerlingen kunnen het lied *Beautiful Creatures* (eventueel met de rap als bonus) ritmisch en melodisch juist zingen. Dit wordt getoetst door middel van het zingen op het mp3-bestand.

Benodigheden: Beamer met werkend film en geluid, gitaar/mp3 bestand

Lied met tekst (in deze les doen wij een verkorte versie, maar dit zou wel als introductie geluisterd kunnen worden)

https://www.youtube.com/watch?v=-X--JqtCEQs&list=RD-X--JqtCEQs&start_radio=1

Fase en tijd	Activiteit
<i>Oriënteren</i> 5 min.	De docent introduceert de muziekles en zet het lied <i>Beautiful Creatures</i> op. <i>Vragen:</i> Wie heeft er van jullie weleens de film “Rio 2” gezien? Wat herinneren jullie van die film? <i>Luistervragen:</i> Hebben jullie dit lied al eerder gehoord? Welke sfeer brengt dit lied over?
<i>Onderzoeken</i> 5 min.	De leerkracht legt uit dat ze vandaag het lied “Beautiful creatures” gaan zingen en dat dit lied ook tijdens de voorstelling gezongen wordt. De docent zingt het couplet voor (alternatief speelt de docent het eerste couplet af) en stelt de <i>luistervraag</i>: “Wat wordt er in het couplet gezongen?”.
<i>Uitvoeren</i> <i>Aanleren:</i> Couplet 10 min.	Wanneer de leerlingen deze luistervraag beantwoord hebben gaat de docent de tekst per zin langs om deze ritmisch in het gehoor te krijgen. <i>Let's come together, singing love and harmonia</i> <i>We are so different but the same inside our hearts</i> <i>Beautiful colors, as far as the eye can see us</i> <i>Open your wings, fly when you hear the call</i> Oefen eerst per zin en voeg na elke geoefende zin de vorige daarvoor. Als de leerlingen de zinnen ritmisch goed kunnen articuleren gaan ze door met het zingen van de tekst. Dit kan goed met de soundtrack met de tekst erbij.
Refrein 10 min.	Herhaal hetzelfde proces nu voor het refrein. Om het makkelijker aan te leren deel je het refrein door twee zoals hieronder te zien is: [Chorus] Let's celebrate, calling all beautiful creatures <i>Come spread your wings, dance and sing songs about freedom</i> <i>Like la-la-la, ooh-ooh</i> <i>One for the jungle familia</i> <i>Like ba-ba-ba, boom-boom</i> <i>Calling all beautiful creatures</i> <i>Come this way, celebrate</i> <i>Laugh and dance all the way</i> <i>Follow me, sing along</i> <i>La-la-la-la, ooh-ooh</i>

5 min.	Plak de geoefende gedeeltes nu aan elkaar en zing mee met de opname.
10 min.	Doe dit alleen als er echt genoeg tijd voor is. Wissel af tussen jongens en meiden: Já disse que Jade chegou Já Disse que já disse que Jade chegou Já disse que Jade chegou Já Disse que já disse que Jade chegou <i>Fonetisch:</i> Dzja die-si ki sja-die sjé-go Dzja Die-si-ki sjadie-si ki sja-die sjé-go Dzja Die-si ki sja-die sjé-go Dzja die-si-ki sjadie-si ki sja-die sjé-go
5 min.	Nu alle onderdelen, waaronder de zang en de rap, aangeleerd zijn kan je de onderdelen samenvoegen en het hele stuk met de leerlingen gaan zingen. Hiervoor kun je de karaoke track/eigen instrumentele (gitaar-) begeleiding gebruiken.

Meespeelpartituur

Les 3

Lesduur: 45 min.

Doelgroep: Groep 7/8

Thema: Mas que nada

Doelstelling: De leerlingen kunnen het lied *Mas que nada* met de meespeelpartituur ritmisch juist meespelen op verschillende instrumenten.

Benodigdheden: Beamer met werkend film en geluid, **Instrumenten:** shaker, claves, tamboerijn/beatring, woodblock, handtrom (Zie bijlage 2)

Meespeelpartituur: <https://www.youtube.com/watch?v=5UMeDOR6DLA>

Fase en tijd	Activiteit
Oriënteren Herhaling 2 min.	De docent introduceert de muziekles door te activeren wat vorige les gedaan werd. Hiervoor stelt de docent de luistervraag: “Weten jullie nog wat we afgelopen les hebben behandeld? Waarover ging het lied?”.

Koorstuk-herhaling 10 min.	Oefen de rap van <i>Beautiful Creatures</i>. Als deze nog goed in het gehoor zit, wordt het lied <i>Beautiful creatures</i> gezongen op de instrumentele track/gitaarbegeleiding. Oefen de stukken waarmee de leerlingen nog moeite hebben. Zing hiervoor het lied nog een keer helemaal en ga daarna door naar het volgende onderdeel van de les: <i>de meespeelpartituur</i>.
Meespeelpartituur <i>Oriënteren</i> 5 min. <i>Onderzoeken</i> 5 min.	Zet het lied <i>Mas que nada</i> op. <i>Luistervragen:</i> In welke taal wordt het lied gezongen? Wat valt jullie op aan de muziek (denk daarbij aan het ritme)? ➔ Het is een mix <i>samba, samba rock en bossa nova</i> ➔ Veel syncopes Vertel erbij: De zanger Sergio Mendes hoorde dit nummer voor het eerst in een club in Rio de Janeiro. Het werd gezongen door de schrijver <i>Jorge Ben</i>. Dit lied reflecteert dus net als de film waar het koorstuk in voorkomt iets van de cultuur van de plek <i>Rio</i>.

<i>Uitvoeren</i> 10 min	Oefen ritmes uit het stuk eerst door middel van klappen. Wanneer de leerlingen het ritme kunnen klappen, kan de meespeelpartituur opgezet worden. Laat de leerlingen wisselen van instrumenten.
<i>Evaluatie</i> 5 min	Sluit de les af door de lesinhoud en theaterregels te herhalen (zie les 1).

Lesmateriaal voor na de voorstelling

Evaluatie les

Les 4

Lesduur: 45 min.

Doelgroep: Basisonderwijs, groep 7/8

Les-omschrijving:

In deze verwerkingsles kijken de leerlingen niet alleen terug op de voorstelling “Buiten Bereik”, maar onderzoeken ze vooral wat de titel en het thema voor hen betekenen en hoe het onderwerp aansluit bij hun belevingswereld. Vanuit hun eigen ervaringen gaan ze hier creatief mee aan de slag binnen de disciplines muziek, beeldende kunst, drama en dans.

Buiten Bereik hoeft voor leerlingen uit groep 7/8 niet alleen over telefoongebruik of online zijn te gaan. Ook leerlingen die nog geen telefoon hebben of weinig online zijn, kennen het gevoel van bereikbaar zijn, iets missen of juist niet bij iemand kunnen komen. Dit kan bijvoorbeeld gaan over ouders die altijd druk met werk zijn, een ouder broer/zus die veel op zijn/haar telefoon zit, maar ook over thema's zoals afscheid nemen, erbij willen horen, dromen achteraan willen jagen of iemand missen. Benadruk daarom dat Buiten Bereik veel verschillende betekenissen kan hebben.

De verwerkingsles bestaat uit verschillende losse opdrachten die afzonderlijk kunnen worden ingezet of met elkaar kunnen worden gecombineerd. Zo kunnen de leerlingen bijvoorbeeld een soundscape maken, een scène spelen, een bewegingstaal ontwikkelen of een beeldend werk maken rondom hun eigen betekenis van “Buiten Bereik”. Hierbij bieden alle opdrachten ruimte voor verschillende interpretaties van “Buiten Bereik” en is er niet alleen één goed of fout.

Hier wat voorbeelden voor mogelijke thema's:

- Altijd bereikbaar/online zijn
- Iemand die ver weg woont
- Familie of vrienden missen/kwijtraken door ruzies
- Afscheid nemen van de basisschool (situatie in groep 7/8)
- Erbij willen horen of bang zijn buiten de groep te vallen
- Een droom die buiten bereik lijkt
- Verliefd zijn
- Jezelf even kwijt zijn
- Een herinnering die niet terug kan komen

- Een hobby of interesse die anderen niet begrijpen
- Etc.

Samenvatting van doelstelling:

De leerlingen...

- Reflecteren op de voorstelling en hun ervaringen
- Onderzoeken hoe een gevoel of betekenis kan worden uitgedrukt zonder alleen woorden te gebruiken
- Experimenteren met de disciplines muziek, beeldende kunst, drama en dans
- Maken in korte creatieve opdrachten een eigen vertaling van Buiten Bereik
- Presenteren en reflecteren op hun keuzes en het effect ervan

Benodigdheden:

Algemeen:

- Digiboord, eventueel een muziekfragment uit de voorstelling
- Papier en podloden
- Timer

Nabespreking: het digibord

Opdracht 1 - Muziek:

- Eenvoudige schoolinstrumenten (woodblock, shaker, triangel, claves, tamboerijn, trommel)
- Instrumenten-legenda uit les van meespeelpartituur
- Tafel/ vloer/ lichaam voor bodypercussie
- Eventueel tablets met Chrome Music Lab – Song Maker

Opdracht 2 - Drama:

- Ruimte om korte scènes te spelen
- Eventueel zelf bedachte attributen (spullen in het klaslokaal)

Opdracht 3 - Dans:

- Een open speelruimte
- Muziekfragment als bewegingspuls

Opdracht 4 - Beeldende kunst:

- A4/A3-papier
- Potloden, stiften, kleurpotloden
- Eventueel zorgen voor tijdschriften, scharen en lijm voor collage

Klassikale nabespreking van de voorstelling “Buiten Bereik” (15 min.)

Doel: De leerlingen gaan op deze manier de voorstelling en de belangrijkste personages/ gebeurtenissen terug en delen hun ervaringen.

Fase en tijd	Wat doet de docent?
<i>Oriënteren:</i> Wat hebben we gezien? (3-5 min.)	Vraag: “Wie kan in één of twee zinnen vertellen waar deze voorstelling over ging?” Bespreek vervolgens nadat de leerlingen hierop antwoord hebben gegeven volgende vragen: • “Wie waren Sam, Tycho en Jip? Wat was er dit jaar op het kamp anders dan andere jaren? Wat is er met de vriendschap van de drie vrienden gebeurd, en waardoor gebeurde dat?” • “Welk moment uit de voorstelling is je het meest bijgebleven?” • “Welk nummer of welk geluid is je bijgebleven? Welke momenten herinner jij je dat de muziek bijzonder duidelijk maakte hoe iemand zich voelde of de scène ondersteunde?”.
<i>Onderzoeken, uitvoeren en reflecteren</i> 10 min.	Vertel: De voorstelling heet Buiten Bereik. Dat is een bijzondere titel waar we het voor de voorstelling al over hadden. Nu je de voorstelling hebt gezien: waarom zouden de muzikanten voor deze titel hebben gekozen? Je kunt denken aan een telefoon die buiten bereik is, maar volgens mij gaat het om meer dan alleen een telefoon”. • Introduceer dat ze gaan onderzoeken waar ze het thema allemaal in de voorstelling terugzagen. Stel ook vragen zoals “Hoe is het onderwerp “Buiten bereik” zichtbaar geworden in de voorstelling? Denk je over de titel nu anders dan vóór de voorstelling? Herkende je de onderwerpen terug uit je eigen leven? Op welke manieren werd de verbinding tussen de vrienden zichtbaar in de voorstelling? Wat heeft je verbaasd en wat vond je leuk aan de voorstelling? Heeft de voorstelling je anders naar je eigen definitie van buiten bereik zijn laten kijken? Wat denk je wat de makers jou wilde laten ervaren, in plaats van alleen vertellen? ”.

Tip: let wat de leerlingen hebben ervaren kort op het bord vast om de leerlingen visueel te ondersteunen.

Nu je de voorstelling hebt besproken met de klas kan je doorgaan met het kiezen van de losse verwerkingsopdrachten.

Didactische opbouw: De opdrachten volgen net als in de andere lessen steeds dezelfde cyclus: oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en reflecteren.

Losse opdrachten:

Opdracht muziek: Soundscape en muzikaal geheim

Doel van opdracht: De leerlingen ervaren hoe muzikale middelen zoals tempo, volume, ritme en stilte een gevoel of situatie kunnen uitdrukken. Ze vertalen bijv. de overgang van altijd bereikbaar zijn naar buiten bereik zijn, of een andere betekenis van Buiten Bereik zoals afstand ervaren, iemand missen etc. naar klank. Ook verdiepen ze het bespelen van percussie-instrumenten uit de les met de meespeelpartituur.

Fase en tijd	Omschrijving van wat de docent gaat doen
<i>Oriënteren</i> 4 min.	De docent introduceert het onderwerp door gebruik van het klank-vorm-betekenis model. De docent stelt vragen zoals: Hoe klinkt het als je telefoon blijft klingelen? Zo of zo? (Docent geeft op een instrument voorbeelden). Laat de leerlingen kiezen welke 2 van je muzikale voorbeelden beter past bij je vraag. Hierna kan je doorgaan met andere voorbeelden zoals: Hoe klinkt stress? Hoe klinkt het wanneer alles ineens stilvalt? Koppel dit ook terug aan de voorstelling en laat de leerlingen in een klassikaal gesprek hun ervaringen benoemen. Tip: vraag leerlingen om het op het percussie-instrument dat je bespeelde voor te doen.
<i>Onderzoeken</i> 4-5 min.	Nu ga je de instrumenten uitdelen. Dit kan je het beste doen door op YouTube één van de nummers uit de MP op te zetten en ze in stilte te gaan luisteren. Benoem vooraf dat de instrumenten pas worden bespeeld als iedereen een instrument heeft en je klaar bent met je uitleg. Leg vervolgens uit dat ze nu verschillen in muziek gaan verklanken. Laat de leerlingen kort experimenteren met het instrument door hun snel/langzaam, hard/zacht, druk/rustig, regelmaat/haperend, stilte/geluid te laten verklanken. Om het wat duidelijker te maken kan je vragen stellen over één van de mogelijke thema's en de emotie die erbij zou passen. <u>Tip:</u> als het goed is herkennen ze de instrumenten al uit de les van de meespeelpartituur. Je kunt eventueel bij vragen de instrumenten-legenda nog een keer erbij pakken of kort voordoen hoe het instrument bespeeld wordt. Verdeel de klas in 4 groepen en laat ze de overgang van een gekozen thema of een geheime boodschap die je geeft verklanken. Leg uit dat elke groep één van de fases gaat verklanken, zoals bijv. hoe het is om in de meldingenstroom te

	zitten, te vertragen, buiten bereik te vallen en hoe het is om offline te zijn. Maak duidelijk dat ze niet mogen praten, maar de boodschap met muziek overbrengen. Ze moeten dus als groep “goed samenwerken om niet buiten bereik met elkaar te vallen”. <u>Tip:</u> geef voorbeelden op een instrument om je uitleg visueel te ondersteunen.
<i>Uitvoeren</i> 6-10 min. + 10 min. voor uitbreiding	Leg nu uit dat de groepen samen een soundscape gaan maken. Leg uit wat een soundscape is en ga daarna gelijk aan de slag met de vier fases die je op de groepen verdeelt. 1. Meldingenstroom 2. Vertraging 3. Buiten bereik vallen 4. Offline hartslag Laat de leerlingen deze fases verklanken door ze per groep te laten spelen. De rest gaat luisteren en volgen. <u>Tip:</u> dirigeer de overgang van de fases door de wissel van de groep aan te geven. Toevoeging. Als je de opdracht wilt uitbreiden met andere “Buiten bereik thema’s dan kan dat. Bijvoorbeeld: iemand mist een vriend, iemand voelt zich buitengesloten op het schoolplein, iemand heeft een droom die niet uitkomt of iemand is verdrietig omdat zijn familie in een andere stad woont. Dit kan je los als situatie verklanken <i>maar</i> je kan er ook fases van maken. Bijvoorbeeld: er zijn, verhuizen, buiten bereik wonen etc. Nog tijd? Vraag aan de leerlingen om Chrome music lab op de Chromebook te openen en laat ze een ritme maken met de blokjes bij een situatie en een situatie erbij die ze zelf horen. Geef hiervoor minsten één voorbeeld. Vraag ze vervolgens om hun eigen voorbeeld te presenteren.
<i>Reflecteren</i> 3-4 min.	Vraag aan de leerlingen hoe ze hoorden dat de verbinding wegviel, hoe ze het hebben ervaren, wat hun opviel bij het maken van de eigen muzikale keuzes en die van de andere groepen.

Opdracht drama: Wat is er Buiten Bereik?

Doel van opdracht: De leerlingen vertalen een eigen interpretatie van Buiten Bereik naar een korte dramatische scène. Laat de leerlingen hiervoor een van de hierboven omschreven thema's kiezen.

Fase en tijd	Omschrijving van wat de docent gaat doen
<i>Oriënteren</i> 4 min.	Open de opdracht door terug te koppelen aan de eindmusical. Geef het idee weg van “Stel: jullie maken samen een eindmusical met de titel Buiten bereik, net als de studenten die jullie op het podium hebben gezien. Je mag kiezen tussen onderwerpen als een vriendschap of dromen die buiten bereik vallen, kies samen”. Laat de leerlingen stemmen op het onderwerp. Maak duidelijk dat ze in fases werken. Bijvoorbeeld: bevriend zijn, ruzie maken en buiten bereik vallen.
<i>Onderzoeken</i> 10 min.	Leg uit dat ze straks een scène moeten bedenken die aansluit op het onderwerp wat ze kregen. Zeg hierbij dat ze vooral mimiek moeten gebruiken en hun emotie bijvoorbeeld door zachte of harde bewegingen kunnen uitbeelden. Geef één of twee voorbeelden. Vraag vervolgens: “Wie wil iets bereiken? Wat staat degene in de weg/ waarom ruzie? Hoe kan je dat met lichaamstaal laten zien zonder uit te leggen?” Maak er samen een kort verhaal van met de klas. Bespreek deze vragen op het bord en maak een overzicht.
<i>Uitvoeren</i> 5-8 min.	Laat de leerlingen nu de scène bedenken. Jij vertelt in de tijd van het spel het verhaal op het bord en de leerlingen voeren het uit en reageren op jou met gezichtsuitdrukkingen en bewegingen die bij de situatie passen.
<i>Reflecteren</i> 3 min.	Vraag tijdens de reflectie aan de leerlingen hoe het was om het op deze manier te uiten en waarom ze voor bepaalde bewegingen hebben gekozen. Je kunt ook vragen stellen zoals: “Waardoor werd het verhaal duidelijk in je bewegingen? Wat was er uiteindelijk volgens jullie buiten bereik?”

Opdracht dans: Buiten Bereik, het verbeelden van de overgang van verbinding naar afstand door beweging

Doel van opdracht: De leerlingen onderzoeken hoe beweging een verandering van de situatie zichtbaar kan maken. Ze vertalen bijvoorbeeld de overgang van druk en altijd bereikbaar naar rustig en offline zijn, maar kunnen ook een andere overgang uitbeelden, zoals iemand dichtbij hebben ☹ iemand is ver weg OF wil erbij horen ☹ buitengesloten worden etc.

Fase en tijd	Omschrijving van wat de docent gaat doen
<i>Oriënteren</i> 2-3 min.	Open de opdracht en vraag: Hoe beweegt iemand die heel veel prikkels krijgt? Hoe beweegt iemand die helemaal tot rust komt? Laat enkele leerlingen kort een beweging die aansluit op je vragen voordoen.
<i>Onderzoeken</i> 4 min.	Laat de leerlingen vervolgens beweging onderzoeken vanuit tegenstellingen die je benoemt, bijv. snel/langzaam, groot/klein, gespannen/ontspannen, dichtbij/ver weg en stilstand/veel beweging. Gebruik hiervoor het geluidsfragment uit de bijlage om de leerlingen wat meer context te geven. Let op! Gebruik deze ook voor de uitvoering.
<i>Uitvoeren</i> 5-10 min.	Laat de leerlingen een korte bewegingsreeks met een duidelijke overgang maken. Verdeel de klas in 2. Een groep gaat luisteren, de andere voert uit. Daarna wordt gewisseld. Geef hiervoor mee dat het gaat om de fases bereikbaar ☹ hapering ☹ afstand en buiten bereik vallen. Benoem dat ze goed samen moeten werken als klas, maar dat er artistieke vrijheid in de uitvoering is.
<i>Reflecteren</i> 3 min.	Vraag de leerlingen wanneer ze zagen dat iets buiten bereik raakte en welke beweging(en) van klasgenoten dat duidelijk maakte. <u>Tip:</u> vraag ook of ze kunnen benoemen waarom ze zelf voor een beweging hebben gekozen.

Opdracht beeldende kunst: Buiten Bereik, van individuele betekenissen naar gedeelde verbinding in beeld

Doel van opdracht: De leerlingen vertalen hun eigen betekenis van Buiten Bereik naar een visueel ontwerp voor de eindmusical van groep 8. Ze kiezen één van de mogelijke thema's en ontwerpen samen een poster dat laat zien wat er in hun versie van het verhaal "Buiten Bereik" is. Iedere leerling maakt hiervoor een tekening die samen dus aan de collage wordt geplakt.

Fase en tijd	Omschrijving van wat de docent gaat doen
<i>Oriënteren</i> 4 min.	Introduceer: "Stel je voor dat het script van jullie eindmusical kwijt is geraakt en dat het nieuwe onderwerp "Buiten Bereik" wordt, net als de voorstelling van de muziekstudenten die jullie in het theater hebben bekeken. Wat zou er dan in jullie verhaal buiten bereik zijn, welk onderwerp rond om buiten bereik zou langs komen en hoe zou je dat zichtbaar maken? Denk bijvoorbeeld aan een vriend die is verhuisd, een droom die niet bereikbaar voelt, het leven online en offline". Benadruk dat "Buiten Bereik" verschillende betekenissen kan hebben.
<i>Onderzoeken</i> 3 min.	De docent geeft de opdracht: "Geef op je eigen A4 een mogelijk beeldidee rond Buiten Bereik". Denk aan situaties, personen, gevoelens, dromen, herinneringen of dingen die voor jou buiten bereik kunnen zijn". Laat ze hierna potlood en pennen pakken en beginnen.
<i>Uitvoeren</i> 10 min.	Laat de leerlingen in stilte tekenen en daarna hun A4's bij elkaar leggen. Geeft de opdracht "Bekijk elkaars ideeën. Welke onderwerpen spreken jullie aan? Kunnen jullie verschillende ideeën samenbrengen tot een groot beeld? Leg alle bladeren bij elkaar en maak dus een grote poster voor jullie mogelijke voorstelling. Het wordt tegelijk een soort mindmap voor de onderwerpen".
<i>Reflecteren</i> 5 min.	Vraag: "Welke ideeën zien we terug? Waarom heb je zelf voor deze situatie gekozen en waarom denk je dat ze bij het onderwerp "Buiten bereik" passen? Welke onderwerpen herkennen jullie in de tekeningen van de klasgenoten en wat maakt het voor jullie een interessant onderwerp voor jullie eindmusical?". Laat de leerlingen op de vragen reageren en ervaringen benoemen.

Tot slot

Deel jullie ervaringen met 'Buiten Bereik'!

Wat leuk dat u aan de slag bent gegaan met ons lesmateriaal! We zijn benieuwd hoe u met uw klas hebt gewerkt rond het thema Buiten Bereik en welke creatieve momenten u met uw leerlingen hebt vastgelegd.

Foto's en video's zijn van harte welkom, zowel vóór als ná de voorstelling! We vinden het leuk om te zien hoe u en uw leerlingen met de opdrachten aan de slag zijn gegaan. Ook horen we graag of de voorstelling de blik van uw leerlingen op het thema heeft veranderd.

Hoe kunt u uw foto's en video's met ons delen?

- Via e-mail: stuur uw foto's en video's naar het e-mailadres dat u op onze website vindt.
- Via Instagram: tag ons in uw berichten of stories op het Instagramaccount van uw school.

Onze Instagram-profielen:

[@muziekproductiedmenschede](#)

Alvast hartelijk dank voor het delen! We kijken naar uit om u en uw leerlingen op 20 en 21 januari in de zaal te verwelkomen.

Tot dan!

Met vriendelijke groeten,
Docent Muziek jaar 4

Bijlagen

Bijlage 1: Regels en praktische informatie voor het theaterbezoek

HET THEATERBEZOEK

Uitvoeren:

De leerlingen bezoeken de voorstelling in het theater. Bespreek van tevoren in de klas hoe dit bezoek eruitziet en bespreek het gewenste gedrag.

De klas voorbereiden op theater

Wellicht is uw klas nog niet eerder naar het theater geweest. De ervaring leert dat het doornemen van de verwachtingen en gedragsregels bijdragen aan rust en concentratie tijdens de voorstelling.

Gedragsregels

Wat doet het publiek? Leg de kinderen uit waar ze naartoe gaan en hoe. Wie is de begeleider? Moeten de jassen naar de gaderobe? Vertel vervolgens hoe je je gedraagt als je naar het theater gaat:

-Zorg dat je, voordat je de zaal ingaat, naar de WC bent geweest. Tijdens de voorstelling is dat lastig; het is donker, je mist een stuk en het stoort de andere kinderen en acteurs.

-Als je binnenkomt ga je rustig zitten op de aangewezen plek.

-Als het licht in de zaal uitgaat begint de voorstelling. Tijdens de voorstelling mag je niet kletsen, eten of lopen maar natuurlijk reageren op wat er gebeurt: klappen, lachen, meezingen etc. De voorstelling duurt in totaal +/- 90 min.

-Het decor (dat zijn alle spullen die op het toneel staan) is **niet** om aan te zitten. Het decor moet nog heel vaak gebruikt worden en veel dingen kunnen snel stuk gaan. Daarom is het beter als alleen de toneelspelers het gebruiken!

Verder...

Stel vragen! Wie van jullie is er wel eens naar een theater geweest? Hoe gaat dat naar een theater gaan? Wat maakt naar een theatervoorstelling gaan anders dan naar de film gaan of tv kijken?

- De acteurs zijn er in het echt bij en zij kunnen jullie zien en horen!
- Je kunt de theatervoorstelling niet terugspoelen of opnieuw bekijken.

De acteur: de acteur speelt de voorstelling. Een acteur doet als baan net alsof ze andere mensen of dingen is, zodat ze een verhaal kan vertellen.

Licht, geluid en decor: Aan een theatervoorstelling werken nog veel meer mensen mee. De acteur doet gelukkig niet alles in haar eentje! ;)

- Het decor is de wereld die je op het podium ziet. De plek waar ook de acteurs staan.
- De kostuums zijn kleren die de acteurs aanhebben.
- Het licht in een theater heeft vaak andere kleuren dan de lampen thuis of in de klas.
Waarom zou dat zo zijn?
- De geluiden of muziek die je hoort zijn ook speciaal voor de voorstelling gemaakt

Bijlage 2: Koorstuk Beautiful Creatures

Beautiful Creatures

Rio 2

Barbatuques, Andy Garcia en Rita Moreno

Arr. Luca Waanders en Maud Buiting

$\text{♩} = 105$

6

Verse 1

11 *Cm* *mf*
Let's come to - ge - ther, sing-ing - love and har - mo - ni - a

16 *Cm*
we are so diff - erent but the same in-side our

Verse 2

21 *Cm* *mf*
hearts beau - ti - ful co - lors, as

26 *Cm*
far as the eye can see us o - pen your

Refrein

31 *N.C.* *f*
wings, fly when you hear the call Let's

36 *E♭* *B♭* *Cm* *A♭*
ce - le brate, call - ing all beau - ti - ful crea - tures. Come spread your wings,

41 *E♭* *B♭* *Cm* *A♭* *E♭* *f*
dance and sing songs a - bout free - dom like la - la - la, ooh - ooh one for the

46 *B♭* *Cm* *A♭* *E♭* *B♭*
jun - gle fa - mi - lia Like ba - ba - ba, boom-boom call - ing all beau - ti - ful crea -

Tussenstuk

51 *Cm* *Cm* *f* **E**
- tures come this way ce - le brate

2

56 Cm
Laugh and dance all the way

61 Cm Fm
Fo - llow me, sing a - long La - la

66 Eb Cm
ba - ba whoo - hoo

Rap
Jongens:
Cm *ff*
Meiden: Já dis-se que ja - de che-gou Já dis-se
Cm *ff* Dzja die-si ki sja - die sjé-go Dzja die-si -
que já disse que ja - de che-gou Já dis-se que já disse que
-ki sjadie-si ki sja-die sjé - go Dzja die-si ki sja - die sjé-go Dzja die - si-ki sjadie-si ki

71 *ff*
ja - de che gou!
sja - die sjé - go!

76

81 Cm *f*
Refrein
Let's

86 Eb Bb Cm Ab
ce - le brate, call - ing all beau - ti - ful crea - tures. Come spread your wings,

91 Eb Bb Cm Ab Eb *f*
dance and sing songs a - bout free - dom like la - la - la, ooh - ooh One for the

96 Bb Cm Ab Eb Bb
jun - gle fa - mi - lia Like ba - ba - ba, boom-boom Call - ing all beau - ti - ful crea -

101 Cm
- tures

106

Bijlage 3: Legenda Instrumenten – Meespeelpartituur

Shakers 	Schudinstrumenten uit metaal, hout of plastic die gevuld zijn met korrels uit verschillende materialen, zoals bijvoorbeeld rijst, korreltjes of bonen. Je bespeelt een shaker door het ritmisch heen en weer te schudden. Dit geeft een continu ritselend geluid. Info: Shakers vinden hun oorsprong in de samba-muziekstijl.
Claves 	Twee houten klankstokken die een kort, hoog en fel tikgeluid maken. Bij het bespelen leg je het ene stokje losjes in een holle hand, die als klankkast werkt. Met de andere stok sla je erop.
Tamboerijn & Beatrijng 	Slaginstrument met schelletjes in de rand, soms voorzien van een gespannen natuurvel. Zonder vel noem je het een beatrijng. Je bespeelt hem door met je hand op het vel of op de rand te slaan. Bovendien zitten er gleuven in de ring waar de schellen in kunnen bewegen over een staafje. Op deze manier kun je hem ook ritmisch schudden.
Woodblock 	Hol houten blokje met een gleuf dat door de klankkast een helder, droog en kloppend geluid geeft. Je bespeelt hem door het blok in de ene hand vast te houden en slaat erop met een houten of vilten stokje in je andere hand.
Handtrom 	Ronde trommel met een strakgespannen vel. Je bespeelt hem door hem met je ene hand vast te houden en met je andere hand erop te slaan. Sla in het midden voor een lage bas of op de rand voor een hoge, felle klank. <u>Pas op:</u> het vel is kwetsbaar, dus sla niet te hard!